

...

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

v é g z é s e

Az ügy száma: Kfv.V.37.165/2026/15.

A tanács tagjai: dr. Márton Gizella tanácselnök

dr. Demjén Péter előadó bíró

dr. Darák Péter bíró

Ságiné dr. Márkus Anett bíró

dr. Stefancsik Márta bíró

A felperes: felperes1

(cím1)

A felperes képviselője: Dr. Biczó László Ügyvédi Iroda

(eljáró ügyvéd: dr. Biczó László;

cím2)

Az I. rendű alperes: Budapest Főváros Kormányhivatala

(Állampolgársági és Anyakönyvi Főosztály;

cím3)

Az I. rendű alperes képviselője: dr. Récsényi Adrienn kamarai jogtanácsos

A II. rendű alperes: ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont

(cím4)

A II. rendű alperes képviselője: Dr. Vető Ügyvédi Iroda

(eljáró ügyvéd: ügyvéd2;

cím5)

A per tárgya: névváltoztatással kapcsolatos közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél: az I. rendű alperes

A felülvizsgálattal támadott határozat: Fővárosi Törvényszék

16.K.703.621/2024/65. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 16.K.703.621/2024/65. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

A végzés ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2024. május 8-án a helység1 Önkormányzat Polgármesteri Hivatal anyakönyvvezetőjénél személyesen névváltoztatás iránti kérelmet nyújtott be, amelyben születési családi nevének „Arszlán” névre történő megváltoztatását kérte. Kérelmének indokaként előadta, hogy édesanyja házastársa 5 éves korában örökbe fogadta, amelyet követően felperes1 születési néven került anyakönyvezésre. Időközben az édesanyja és nevelőapja házassága véget ért, nevelőapjával a kapcsolata megromlott, emiatt már nem tud

azonosulni az örökbefogadáskor anyakönyvezett nevével, és olyan családi nevet szeretne, amely családja török eredetét és a magyarságot egyszerre igazolja.

[2] Az I. rendű alperes áttekintette a Hajdú Mihály Családnevek Enciklopédiája és az Újmagyarkori családneveink tára XVIII-XXI. század c. könyveket az „Arszlán” név családnévként történő hazai előfordulása gyakoriságának vizsgálata céljából és megállapította, hogy azokban az „Arszlán” név családi névként nem szerepel, „(...)” formában egy esetben fellelhető. Ezt követően az I. rendű alperes beszerezte a II. rendű alperes jogelődjének nyilatkozatát annak megállapítása érdekében, hogy a kért névváltoztatás nem ütközik-e az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: At.) 49. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt előírásokba.

[3] A II. rendű alperes jogelődje az N/293-2/2024. számú nyilatkozatában tájékoztatta az I. rendű alperest, hogy az „Arszlán” családi név nem található meg a magyar családnevek között sem a mai, sem a történeti anyagban. A név lehetséges alapjául szolgáló arszlán közszo török eredetű, nem volt ismert a magyar nyelvben a magyar családnevek kialakulása idején, ahogyan a név szintén lehetséges alapjául szolgáló, a török eredetű Arszlán személynév sem volt használatban a magyarság körében abban az időben. Ezért sem közszóból, sem tulajdonnévből nem keletkezhett akkor magyar családnév, ezért a kért név nem tekinthető a magyar családnév részének, így a kérvényezett családnév bejegyzését nem támogatják.

[4] Az I. rendű alperes a 2024. június 11. napján kelt BP/N/2983-4/2024. számon hozott határozatával a felperes családnév megváltoztatás iránti kérelmét elutasította. A határozattal szemben a felperes 2024. július 19. napján keresetlevelet terjesztett elő. Ezt követően az I. rendű alperes a 2024. augusztus 1. napján kelt BP/N/3953-2/2024-I. és -II. számú határozatait együttesen tartalmazó döntésében a BP/N/2983-4/2024. számú határozatát visszavonta (I. határozat), illetve a felperes születési családi nevének „Arszlán” névre történő megváltoztatása iránti kérelmét elutasította (II. határozat).

[5] Korábbi határozata visszavonását az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 120. § (1) bekezdésére alapította. Az I. rendű alperes megállapította, hogy határozata jogszabálysértő, mivel hiányos annak okán, hogy nem adta meg a II. rendű alperes eljárásba történő bevonásának indokát, a döntése nem tartalmaz a különös méltánylást érdemlő körülmény fennállásának vizsgálatára vonatkozó indokolást, továbbá a határozat közlésére az Ákr. 13. § (6) bekezdésében foglaltakat figyelmen kívül hagyva került sor.

[6] A II. határozat indokolásaként az At. 49. § (1) bekezdése, (4) bekezdés a) pontja, (6) és (7) bekezdései alapján kifejtette, hogy a névváltoztatás engedélyezése mérlegelési jogkörbe tartozik, ugyanakkor a (4) bekezdés a) pontja szerint nem engedélyezhető olyan családi név, amely a magyar hagyományoktól eltérő hangzású, a magyar családnevek rendszerében nem szerepel, vagy kis számban fordul elő, kivéve, ha különös méltánylást érdemlő körülmény áll fenn. A különös méltánylást érdemlő körülmények körében az I. rendű alperes hivatkozott a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 31.K.32.034/2015/4. számú ítéletére, amely szerint e körülmények köre nem határozható meg kimerítően, azok minden esetben az ügy egyedi körülményei alapján, a hatóság mérlegelése szerint értékelendők.

[7] Az I. rendű alperes a felperes által előadott körülmények alapján megállapította, hogy a felperes egyenesági felmenői közül senki nem viselte a kérelmezett nevet, továbbá a felperes

nem igazolta török származását, arra sem hivatkozott, hogy másik állam állampolgárságával rendelkezne, illetve nem csatolt olyan okiratot, amely igazolná külföldön a kérelmezett születési családi nevet viselné. A felperes által hivatkozott személyes indok – a nevelőapjával való kapcsolat megromlása – más, a magyar névviselési szabályoknak megfelelő családnév választásával is megvalósítható. Mindezek alapján az I. rendű alperes arra a következtetésre jutott, hogy különös méltánylást érdemlő körülmény nem áll fenn.

[8] Az I. rendű alperes ismételten rögzítette, hogy a kérelmezett név magyar családnév rendszerben való előfordulásának vizsgálata körében konkrétan megjelölt szakirodalmi forrásokat áttekintette (Hajdú Mihály: Családnevek Enciklopédiája, Hajdú Mihály: Újmagyarkori családneveink tára XVIII-XXI. század) és megállapította, hogy a kérelmezett név családnévként nem szerepel, illetve csak eltérő alakban ((...)) fordul elő egy esetben.

[9] Tekintettel arra, hogy a hatóság nem rendelkezik nyelvészeti szakismerettel az At. 49. § (6) bekezdése alapján korábban megkereste a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpontot (a továbbiakban úgyis mint Nyelvtudományi Kutatóközpont), mint a II. rendű alperes jogelődjét, akinek a nyilatkozata szerint a kérelmezett név sem a mai, sem a történeti magyar családnévanyagban nem található meg, a név alapjául szolgáló török eredetű közszo és személynév a magyar családnevek kialakulásának időszakában nem volt használatban, ezért abból magyar családnév nem keletkezhett, így a kérelmezett név nem tekinthető a magyar családnév rendszer részének.

[10] Az I. rendű alperes a saját vizsgálata és a kutatóközpont nyilatkozata alapján megállapította, hogy a kérelmezett név nem szerepel a magyar családnevek rendszerében, ezért annak családi névként történő engedélyezése az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjába ütközik. Rámutatott arra is, hogy a magyar jogrendben családi névként kizárólag családi név viselhető, és az a körülmény, hogy a kérelmezett név utónévként vagy idegen eredetű névként ismert, nem alapozza meg annak családi névként történő elfogadását. Mindezek alapján az I. rendű alperes megállapította, hogy a kérelmezett név engedélyezésének törvényi feltételei nem állnak fenn.

A kereset és a védíratok

[11] A felperes keresetlevelében elsődlegesen az I. rendű alperes BP/N/3953-2/2024/I-II. számú és a BP/N/2983-4/2024. számú határozatai megsemmisítését és az I. rendű alperes új eljárásra kötelezését, másodlagosan a BP/N/3953-2/2024. számú határozat II. részének megsemmisítését és az I. rendű alperes új eljárásra kötelezését kérte.

[12] Elsődleges kereseti kérelme indokai szerint az I. rendű alperes a döntését jogszerűtlenül alapította a II. rendű alperes nyilatkozatára, annak megalapozatlansága és bizonyítási hiányosságai miatt. Előadta, hogy a II. rendű alperes nyilatkozatának beszerzése az At. 49. § (6) bekezdése alapján nem kötelező, ugyanakkor – nem vitatta, hogy – annak beszerzése esetén ahhoz az I. rendű alperes kötve van. Állította, hogy a II. rendű alperes nyilatkozatából nem állapítható meg, hogy milyen szakirodalom, módszertan és vizsgálati kör alapján jutott arra a következtetésre, hogy a kérelmezett név nem része a magyar családnevek rendszerének. Sérelmezte továbbá, hogy a nyilatkozatot a közigazgatási eljárás során nem

ismerhette meg és indítványozta, hogy a bíróság azt bizonyítékként ne vegye figyelembe. Álláspontja szerint önmagában az, hogy a kérelmezett név nem szerepel az aktuális névlistákban, nem zárja ki annak a magyar családnevek rendszerébe való illeszkedését. Hivatkozott a névkészlet változó jellegére, valamint arra, hogy az ilyen értelmezés a gyakorlatban új családnevek bejegyzését kizárná. Érvelése szerint a kérelmezett név hangzása, szerkezete és kiejthetősége megfelel a magyar névhagyományoknak, továbbá az Arszlán utónévként anyakönyvezhető, ami a magyar névrendszertől való idegenséget kizárja.

[13] A különös méltánylást érdemlő körülmények körében arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes nem tett eleget tényállás-tisztázási kötelezettségének, nem hívta fel nyilatkoztattételre a török eredetre, nemzetiségi kötődésre és az örökbefogadóval fennálló kapcsolat megromlására vonatkozó körülmények tisztázása érdekében. Álláspontja szerint ezek a körülmények az emberi méltósághoz és önazonossághoz való jogára figyelemmel különös méltánylást érdemlő körülményként értékelhetők.

[14] Eljárási jogszabálysértésként hivatkozott arra is, hogy az I. rendű alperes az eredeti határozatot a benyújtott keresetlevele alapján vonta vissza, ezért az Ákr. 115. §-a alapján kellett volna eljárni és ezért a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 83. § (7)-(8) bekezdése szerint nyilatkoztatnia kellett volna őt arról, hogy a jogsérelem orvoslását elfogadja-e. Nyilatkozott, hogy a jogsérelem orvoslását nem fogadja el.

[15] Igazságügyi nyelvészszakértő kirendelését indítványozta a kérelmezett családnév magyar névrendszerbe való illeszkedésének vizsgálatára arra hivatkozva, hogy a II. rendű alperes nyilatkozata nem minősül igazságügyi szakértői véleménynek, ezért a szakkérdés eldöntéséhez szakértő alkalmazása szükséges. Álláspontja szerint a perben beszerzett szakvélemény a keresetében foglaltakat támasztja alá.

[16] Az I. rendű alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Kiemelte, hogy az At. 49. § (6) bekezdése alapján a Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozatának beszerzése indokolt volt, mivel az alperes nyelvészeti szakismerettel nem rendelkezik. Hangsúlyozta, hogy a jogalkotói szándék szerint e kérdésben a kutatóközpont nyilatkozata irányadó. Kifejtette, hogy a II. rendű alperes jogelődjének nyilatkozatához kötve van, annak tartalma alapján a kérelmezett név engedélyezésére nem volt lehetősége.

[17] Előadta, hogy az At. nem teszi lehetővé igazságügyi szakértő kirendelését a közigazgatási eljárásban és a II. rendű alperes jogelődjének nyilatkozatára nem vonatkoznak az igazságügyi szakértői vélemény formai követelményei. A felperesnek a kérelmezett névnek utónévként való előfordulására alapított érvelésével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy az utónév és a családnév engedélyezése eltérő szabályok szerint történik, ezért az utónévkénti elfogadhatóság nem alapozza meg a családnévkénti engedélyezést. A korábbi határozat visszavonásával összefüggésben elismerte az indokolás hiányosságait, ugyanakkor vitatta, hogy a döntés érdemben jogsértő lett volna, és szerinte a visszavonás nem okozott a felperes számára joghátrányt.

[18] Hangsúlyozta, hogy a különös méltánylást érdemlő körülmények vizsgálatát elvégezte, azonban ilyen körülmény fennállását nem találta megállapíthatónak, kiemelve, hogy a névváltoztatás engedélyezése mérlegelési jogkörbe tartozik.

[19] A szakértői bizonyítás mellőzését kérte és indítványozta a II. rendű alperes perbe állítását arra hivatkozással, hogy annak nyilatkozatához kötve volt, ezért a kérelmet elutasító döntés meghozatala szükségszerű volt.

[20] A perben kirendelt szakértő szakértői véleményével kapcsolatban előadta, hogy a név rendszertani megítélése elsődlegesen annak tényleges előfordulásán alapul és a kérelmezett név magyar családnévkénti használata nem igazolt. Hangsúlyozta, hogy nem minden utónév válhat családnévvé és a családnevek kialakulása hosszabb történeti folyamat eredménye. Kiemelte, hogy a névváltoztatásnak nem célja a családnév-készlet mesterséges bővítése és a jogalkotói szándék a magyar családnevek védelme. A felperes által hivatkozott személyes körülmények más, a magyar családnevek rendszerébe illeszkedő név választásával is orvosolhatók lettek volna. Végül hangsúlyozta, hogy a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben köteles értékelni, továbbá, hogy a névváltoztatás joga nem abszolút, hanem korlátozható alapjog és a felperes török származására vonatkozó hivatkozása nem bizonyított.

[21] A II. rendű alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy az eljárásban kizárólag az At. 49. § (6) bekezdése alapján adott nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy a kérelmezett név megfelel-e az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt feltételeknek. Álláspontja szerint az „Arszlán” név sem a mai, sem a történeti magyar családnévanyagban nem található meg, amely – értelmezése szerint – önmagában az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjába ütközést eredményez, erre tekintettel a név hangzásának további vizsgálatát nem tartotta szükségesnek.

[22] Hangsúlyozta, hogy nyilatkozata nem minősül igazságügyi szakértői véleménynek, így arra nem irányadók a szakvéleményekkel szemben támasztott formai követelmények. Álláspontját a Miniszterelnöki Kabinetiroda által biztosított névstatisztikai adatbázisra, valamint saját szakmai alapelveire alapította, ugyanakkor az adatbázis terjedelmi és felhasználási korlátok miatt nem csatolható. Kifejtette, hogy az idegen eredetű családnév bejegyzését akkor támogatja, ha annak a magyar családnévanyagban hagyománya van és a jelenkori névstatisztikában is számottevő előfordulással bír, e feltételek az „Arszlán” név esetében nem állnak fenn.

[23] Előadta továbbá, hogy a kérelmezett név török (oszmán-török) eredetű és nem kapcsolható a magyar családnévképződés történeti folyamatához. A magyar nyelvben az ótörök eredetű szóalak más formában („egyéb1”) honosodott meg, míg a kérelmezett alak későbbi periférikus megjelenésű. A történeti példák nem igazolják a név magyar családnévkénti használatát. Hangsúlyozta, hogy az utónévkénti anyakönyvezhetőség nem alapozza meg a családnévkénti elfogadhatóságot és a perben kirendelt szakértő által hivatkozott példák nem bizonyítják a név magyar családnévkénti beilleszkedését. Fenntartotta, hogy a név magyar családnévanyagban való teljes hiánya önmagában jogszabályi akadályát képezi az engedélyezésnek. Indítványozta a név statisztikai adatbázis beszerzését, valamint a szakértő meghallgatását.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[24] Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes BP/N/3953-2/2024. számú határozata „II. határozat” részét megsemmisítette és az I. rendű alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.

[25] Az eljárási jogszabálysértéseket vizsgálva az Ákr. 115. § (1) és (5) bekezdése, a Kp. 83. § (7) és (8) bekezdése alapján leszögezte, hogy az I. rendű alperes a BP/N/2983-4/2024. számú, első határozata kapcsán nyilvánvaló, hogy a határozat visszavonására a keresetlevélben állított jogszabálysértések miatt került sor, ezért az I. rendű alperes akkor járt volna el helyesen, ha a felperest az Ákr. 115. § (5) bekezdése alapján nyilatkoztattételre hívja fel. Ennek elmulasztása ugyanakkor nem hatott ki az ügy érdemére, ezért ezen okból a határozatok megsemmisítésére nem kerülhetett sor.

[26] Az anyagi jogsértéseket vizsgálva az elsőfokú bíróság az At. 49. § (1) bekezdése, (4) bekezdés a) pontja, (6) és (7) bekezdései alapján rögzítette, hogy a névváltoztatás engedélyezése főszabályként mérlegelési jogkörbe tartozik, ugyanakkor az a (4) bekezdésben meghatározott kizáró okok fennállása esetén – a (7) bekezdés szerinti kivétellel – nem engedélyezhető.

[27] Az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva kifejtette, hogy a névjog az emberi méltóságból levezethető alapjog, ugyanakkor a névválasztás szabályozása körében az állam a hagyományos névrendszer védelme érdekében korlátozásokat állapíthat meg. Ennek megfelelően a jogalkotó célja a családnevek hagyományos rendszerének megőrzése, ugyanakkor kivételes méltánylást érdemlő esetekben esetben a hatóság mérlegelési jogkörrel rendelkezik a névváltoztatás kérdésében. Megállapította, hogy a névváltoztatási eljárásban bizonyítékként szolgált a Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozata, amelynek az Ákr. 76. §-ában foglaltak szerinti ismertetése elmaradt. Ezt eljárási jogszabálysértésnek minősítette, ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy ez az ügy érdemére nem hatott ki, mivel a felperes a perben sem tudott olyan körülményt igazolni, amely a különös méltánylást megalapozta volna.

[28] Leszögezte, hogy az I. rendű alperes a nyelvészeti szakkérdés eldöntése érdekében jogszerűen szerezte be a kutatóközpont nyilatkozatát, és annak tartalmát döntése során figyelembe kellett vennie. Ugyanakkor a bíróság ezt a nyilatkozatot nem találta kellően megalapozottnak, mivel abból nem volt megállapítható a vizsgálat módszertana, a felhasznált adatok köre, továbbá abból nem derült ki, hogy a vizsgálat kiterjedt-e a hasonló hangzású névváltozatokra és a névtörzsre, illetve, hogy a vizsgálat milyen időbeli és tárgyi keretek között történt. Mivel a perben jelentős tény megállapításához különleges szakértelem volt szükséges, ezért igazságügyi nyelvészszakértőt rendelt ki, aki a szakvéleményében – a módszertan és a felhasznált szakirodalom ismertetése mellett – arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett név hangzásában, szerkezetében és jelentésében illeszkedik a magyar családnevek rendszerébe. A bíróság a szakértői véleményt – annak kiegészítésével – aggálytalannak találta és döntése alapjául elfogadta, míg a Nyelvtudományi Kutatóközpont

nyilatkozatát a fenti hiányosságok miatt nem tekintette meggyőzőnek.

[29] Ennek alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett név nem minősül a magyar hagyományoktól eltérő hangzásúnak és besorolható a magyar családnevek rendszerébe, ezért az At. 49. § (4) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok nem áll fenn. Mindezekre tekintettel a bíróság az I. rendű alperesi határozat II. határozatrészét megsemmisítette és az I. rendű alperest új eljárás lefolytatására kötelezte azzal az iránymutatással, hogy a megismételt eljárásban az igazságügyi nyelvészszakértő szakvéleménye alapján a kérelmet engedélyezze.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem, észrevétel

[30] A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítéletnek - a perköltség megfizetésére kötelező részét is érintő - hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Érvélese szerint az elsőfokú bíróság az At. 2023. július 1-jétől hatályos 49. § (6) bekezdésének értelmezése körében eltért a bírói gyakorlattól, így különösen a Fővárosi Törvényszék K.701.292/2025/5. és a 110.K.701.102/2025/7. számú ítéletekben kifejtett jogértelmezéstől, amely - az álláspontja szerint - a jogegység megbomlásának veszélyét eredményezi.

[31] A Kúria a Kfv.I.37.471/2022/8. és a Kfv.I.37.391/2023/9. számú határozataiban már állást foglalt a névváltoztatási eljárásban a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont (korábban Nyelvtudományi Kutatóközpont) nyelvészeti szakkérdésben fennálló kompetenciájával kapcsolatban. Az At. 49. § (6) bekezdése alapján a kutatóközpont nyilatkozata kötött bizonyítási eljárás keretében kerül beszerzésre és az az At. 49. § (4) bekezdés a) pontja szerinti döntés meghozatala során a közigazgatási hatóság számára irányadó, kötelező jelleggel bír. A jogalkotó az egyes törvényeknek a közigazgatás fejlesztésével összefüggő módosításáról szóló 2023. évi XXI. törvény 23. §-ához fűzött indokolása szerint a korábbi absztrakt feltételt objektív feltétel bevezetésével váltotta fel és kifejezetten rögzítette, hogy e kérdésben a nyelvtudományi kutatóközpont nyilatkozata az irányadó. Hangsúlyozta, hogy a kutatóközpont a tudomány művelőjeként, nem pedig igazságügyi szakértőként jár el, ezért nyilatkozatára nem alkalmazandók az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 47. § (4) bekezdésében meghatározott, a szakértői vélemény tartalmára vonatkozó követelmények. Ezzel szemben a jogerős ítélet – annak [62] bekezdésében foglalt megállapítás ellenére, miszerint a kutatóközpont nem igazságügyi szakértőként jár el – a nyilatkozat tartalmát mégis a szakértői véleményekkel szemben támasztott követelmények alapján értékelte, és hiányolta különösen a módszertan és a szakirodalom ismertetését, a hasonló hangzású családnevek és a névtörzs vizsgálatát, valamint azt, hogy a vizsgálat időbeli és tárgyi terjedelme nem állapítható meg. Álláspontja szerint a bíróság a kutatóközpont közigazgatási eljárásban betöltött szerepét tévesen értelmezte és jogszabályi alap nélkül támasztott a nyilatkozattal szemben olyan követelményeket, amelyeket az At. nem ír elő.

[32] Előadta továbbá, hogy ugyanaz az elsőfokú bíróság a hivatkozott K.701.292/2025/5. és 110.K.701.102/2025/7. számú ítéletekben az At. 49. § (6) bekezdését helyesen értelmezve arra a következtetésre jutott, hogy a közigazgatási hatóság döntése során jogszerűen támaszkodhat a kutatóközpont nyilatkozatára, amelyhez kötve van és azzal szemben nem támaszthatók az igazságügyi szakértői véleményekre irányadó tartalmi követelmények.

[33] Mindezek alapján érvelése szerint a jelen ügy és a hivatkozott ügyek között anyagi és eljárásjogi azonosság áll fenn, a támadott ítélet azonban azoktól eltért, megalapozatlan jogértelmezéssel {ítélet [58] és [62] bekezdései} hozott döntést, amely széttartó bírói gyakorlat kialakulásához és ezáltal a jogegység megbomlásához vezet. Az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértésként hivatkozott arra, hogy az At. 49. § (4) bekezdés a) pontja alapján – a (7) bekezdésben foglalt kivétellel – nem engedélyezhető a magyar hagyományoktól eltérő hangzású, a magyar családnevek rendszerében nem szereplő, vagy kis számban előforduló családi név. Álláspontja szerint e rendelkezés három esetköröt foglal magában, nem engedélyezhető családi névként: 1. a magyar hagyományoktól eltérő hangzású név; 2. a magyar családnevek rendszerében nem szereplő név; 3. valamint a családnevek rendszerében kis számban előforduló név.

[34] Hangsúlyozta, hogy a döntése nem azon alapult, hogy a kérelmezett családi név a magyar hagyományoktól eltérő hangzású vagy a magyar családnevek rendszerébe be nem sorolható családnév, hanem azon, hogy a kérelmezett családnév a magyar családnevek rendszerében egyáltalán nem szerepel (és ezt a megállapítást a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozatára alapítottan rögzítette). Nem vitatta a jogerős ítélet [63] bekezdésében foglalt azt a megállapítást, miszerint a kérelmezett név hangzása nem tér el a magyar hagyományoktól és a magyar családnevek rendszerébe besorolható. Álláspontja szerint azonban a közigazgatási döntés alapjául szolgáló jogkérdés nem ez volt, hanem az, hogy a név egyáltalán előfordul-e a magyar családnevek rendszerében, illetve egyáltalán tekinthető-e magyar családnévnek. Előadta, hogy amennyiben a név a magyar családnevek rendszerében nem szerepel, úgy az – különös méltánylást érdemlő körülmény hiányában – nem engedélyezhető. Hivatkozott arra is, hogy ilyen körülmény a felperes esetében nem állt fenn, amelyet a jogerős ítélet [56] bekezdése is megerősít.

[35] Álláspontja szerint a kérelmezett név magyar családnévként való létezésére sem a felperes nem szolgáltat bizonyítékkal, sem a perben nem került – szakértővel – bizonyításra. Ennek ellenére az eljáró bíróság a kereseti kérelmet nem a közigazgatási döntés alapjául szolgáló törvényi esetkör alapján bírálta el, hanem a magyar hangzásnak való megfelelés, valamint a jogszabály szövegében nem szereplő „a magyar családnevek rendszerébe beilleszthető” szempont alapján vizsgálta és találta megalapozottnak. Mindezek alapján az eljáró bíróság nem a közigazgatási határozat szerinti anyagi jogi keretek között döntött, hanem attól eltérő törvényi esetkör figyelembevételével hozta meg ítéletét, amely az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést valósít meg. Kifejtette, hogy a jogerős ítélet a Kúria közzétett határozatától {2/2015. (XI. 23.) KMK véleményről, továbbá a Kúria Kfv.III.37.893/2018/4. számú ítéletének elvi tartalmától, valamint a Kfv.I.37.471/2022/8. számú végzés [23]-[24] bekezdéseitől} jogkérdésben - csak tisztázott körülmények esetén adható egyértelmű iránymutatás kérdésében - eltért. Álláspontja szerint azonban a névváltoztatási ügy természete – figyelemmel arra, hogy a névváltoztatás engedélyezése mérlegelési jogkörben hozott döntés és annak nem kizárólag a választott név lehet az akadálya – nem teszi lehetővé olyan tartalmú kötelező iránymutatás adását, amely a hatóság

mérlegelési jogkörét elvonva a hatóságot a névváltoztatás engedélyezésére kötelezi.

[36] A bíróság ítéletében kizárólag a kérelmezett családi név magyar hangzásnak való megfelelőségét, valamint a magyar családnevek rendszerébe való beilleszthetőségét értékelte, ugyanakkor a megismételt eljárásban az I. rendű alperes az At.-ben meghatározott további, a névváltoztatás engedélyezésének feltételeként előírt szempontok vizsgálatára is köteles.

[37] Hangsúlyosan a perköltségre is kiterjedő hatályon kívül helyezés iránti kérelmét nem indokolta.

[38] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszerűen járt el, helyesen értelmezte az At. 49. § (4) bekezdés a) pontját. Érvelése szerint az e rendelkezésben szereplő „vagy” kötőszó alternatív feltételrendszert jelöl, ezért a kérelmezett név engedélyezése nem zárható ki pusztán arra hivatkozással, hogy a név kis számban fordul elő, ha egyébként a magyar hagyományoktól nem eltérő hangzású és a magyar családnevek rendszerébe besorolható.

[39] Az alperes álláspontjával szemben előadta, hogy az elsőfokú bíróság nem a jogszabályban nem szereplő tényállás alapján döntött, hanem a szakértői vélemény alapján értékelte a kérelmezett név magyar családnév-rendszerbe illeszkedését. Álláspontja szerint a besorolhatóság nem önálló törvényi feltétel, hanem annak kifejezése, hogy a név, illetve a hozzá hasonló családnevek a magyar családnevek rendszerében előfordulnak. A számszerű előfordulás körében bizonyítási szükséghelyzetre hivatkozott, mivel a II. rendű alperes nem bocsátotta rendelkezésre azt az adatbázist, amelyre a nyilatkozatát alapította. Emiatt nem volt ellenőrizhető, hogy a kérelmezett név, a hasonló hangzású névváltozatok, a névtörzs, illetve a történeti névanyag milyen körben és időbeli terjedelemben került vizsgálatra. Álláspontja szerint ennek bizonyíthatatlansága az alpereseket terheli.

[40] Hangsúlyozta, hogy a döntés alapjául szolgáló adatbázis megismerhetetlensége sérti a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogot, mert nem ellenőrizhette a vele szemben felhasznált bizonyíték tartalmát. Álláspontja szerint a terjedelmi okokra és célhoz kötött felhasználásra való hivatkozás nem igazolta az adatbázis mellőzését.

[41] Mindezek alapján érvelése szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a II. rendű alperes nyilatkozata és az arra épülő I. rendű alperesi döntés nem volt kellően megalapozott, míg a perben kirendelt igazságügyi szakértő véleménye alapján a kérelmezett név engedélyezhetősége megállapítható volt. A felperes kérte az I. rendű alperes perköltségben marasztalását és vitatta – mint alaptalant – az I. rendű alperesnek az elsőfokú eljárásban megítélt perköltség hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmét.

[42] A II. rendű alperes észrevételében az eljárás során előadott nyilatkozatait, álláspontját tartotta fenn.

A Kúria döntése és jogi indokai

[43] A felülvizsgálati kérelem – az alábbiak szerint – alapos.

[44] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja alapján fogadta be arra tekintettel, hogy az I. rendű alperes kellően valószínűsítette annak a jogkérdésnek a vizsgálata szükségességét, hogy az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjának alkalmazására milyen bizonyítás mellett kerülhet sor. Ennek megfelelően a Kúria a jogerős ítéletet – a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogkérdések és jogszabálysértések keretei között ebben a körben, a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem korlátai között vizsgálta.

[45] A Kúria döntését a jogerős ítélet meghozatalakor rendelkezésre álló iratok, adatok és bizonyítékok alapján, a Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel hozta meg.

[46] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy az At. 49. § (4) bekezdés a) pontja a névváltoztatás engedélyezhetőségének kereteit alapvetően meghatározza, és e körben a hatóság döntési mozgásterét jelentősen korlátozza. A szabályozás a névváltoztatás engedélyezését nem általános mérlegelési szempontokhoz, hanem konkrét törvényi kizáró okok vizsgálatához köti.

[47] Az At. 49. § (4) bekezdés a) pontja szerint – a (7) bekezdésben foglalt esetet kivéve – nem lehet engedélyezni a magyar hagyományoktól eltérő hangzású, a magyar családnevek rendszerében nem szereplő vagy kis számban előforduló családi nevet. A rendelkezés nyelvtani szerkezete alapján a „magyar hagyományoktól eltérő hangzású” fordulat önálló kizáró okot jelöl, míg a „magyar családnevek rendszerében nem szereplő vagy kis számban előforduló” fordulat a magyar családnévanyaghoz való tényleges kapcsolódás hiányának, illetve csekély fokának eseteit foglalja magában. Bármely kizáró ok fennállása az engedély megtagadását eredményezi, kivéve, ha az At. 49. § (7) bekezdése szerinti különös méltánylást érdemlő körülmény áll fenn.

[48] A Kúria hangsúlyozza, hogy a „magyar családnevek rendszerében való szereplés” megítélése nem azonos a név nyelvi megfelelőségének vizsgálatával. Az, hogy egy név hangzásában vagy szerkezetében illeszkedik a magyar nyelv szabályaihoz, illetőleg más családnevekkel analógiába állítható, önmagában nem alapozza meg annak megállapítását, hogy az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró okok nem állnak fenn. Ehhez annak igazolása szükséges, hogy a név – családnévként – a magyar névhasználatban ténylegesen és kimutatható módon jelen van.

[49] Ezzel összefüggésben az At. 49. § (6) bekezdése lehetőséget biztosít a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozatának beszerzésére, amely a fenti speciális szakkérdés tisztázását szolgálja. A szabályozásból az következik, hogy a jogalkalmazó feladata elsődlegesen a törvényben meghatározott kizáró okok fennállásának vizsgálata, és nem pusztán értékelő jellegű döntés meghozatala.

[50] A Kúria e körben utal a 2/2015. (XI. 23.) KMK véleményben foglaltakra, amely szerint nem minősül mérlegelési jogkörben hozott határozatnak az a döntés, amelyben a hatóság a bizonyítékok értékelése alapján olyan jogszabályt alkalmaz, amely a döntés tartalmát érdemben meghatározza, és nem biztosít szabad döntési lehetőséget. A bizonyítékok értékelése ugyan szükségképpen mérlegelési tevékenységet jelent, ez azonban nem azonos a mérlegelési jogkör gyakorlásával. Ezt erősíti meg a Kúria Kfv.I.35.250/2017/6. és Kfv.II.37.526/2011/6. számú döntése is.

[51] Mindebből következően a névváltoztatás engedélyezése körében hozott döntés – a különös méltánylást érdemlő körülmények vizsgálatának körét kivéve – nem tekinthető mérlegelési jogkörben hozott határozatnak. A hatóság – és felülvizsgálat esetén a bíróság – feladata elsődlegesen annak megállapítása, hogy a jogszabályban meghatározott kizáró feltételek fennállnak-e. Ugyanakkor a Kúria rámutat arra is, hogy a szabályozás kivételesen teret enged a mérlegelésnek a különös méltánylást érdemlő körülmények vizsgálata körében, amely azonban nem érinti azt az alapvető követelményt, hogy a törvényi tényállási elemek fennállását a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű, teljeskörű és egymással összevetett értékelésével kell megállapítani.

[52] A Kúria a fentiekhez kapcsolódóan szükségesnek tartja annak tisztázását is, hogy az At. 49. § (6) bekezdése alapján beszerzett, a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont által adott nyilatkozat milyen jogi természetű, és a bizonyítás rendszerében milyen szerepet tölt be.

[53] Az At. 49. § (6) bekezdése szerint az anyakönyvi szerv a családnév engedélyezésére irányuló eljárásban a Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozatát kérheti, és annak beszerzése esetén a névváltoztatás csak akkor engedélyezhető, ha a nyilatkozat szerint a kérelmezett név nem ütközik az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt tilalomba. A rendelkezésből következően a II. rendű alperes nyilatkozata – jóllehet formálisan nem szakhatósági állásfoglalás és nem igazságügyi szakértői vélemény – a jogalkotó által kifejezetten nevesített, speciális szakmai bizonyítási eszköz, amely a közigazgatási döntéshozatalban kiemelt jelentőséggel bír. Amennyiben a hatóság a nyilatkozat beszerzése mellett dönt, annak tartalmától a törvényi szabályozás folytán nem térhet el.

[54] A Kúria rámutat arra, hogy a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont szerepe a szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről szóló 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet alapján értelmezendő. A rendelet 5. §-a és IV. melléklete a nyelvészeti vizsgálat körében a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpontot jelöli meg olyan szervként, amely e szakkérdésben szakmai állásfoglalás adására jogosult. Ez a jogszabályi kijelölés ugyanakkor nem eredményezi azt, hogy a kutatóközpont az igazságügyi szakértőkkel azonos jogállásba kerülne. A nyilatkozat nem az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvény szerinti szakvélemény, és nem az annak megfelelő eljárási garanciák mellett készül. A bíróság ezért a közigazgatási perben igazságügyi szakértő

kirendelésére jogosult volt, a szakértő kirendelése önmagában nem volt jogszabálysértő.

[55] A közigazgatási perben a bíróság a bizonyítékokat szabadon értékeli, ugyanakkor a közigazgatási eljárásban beszerzett bizonyítékok az ügy iratanyagának részét képezik, ezért azok figyelmen kívül hagyására nincs lehetőség. A bíróság a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozatától eltérő következtetésre csak akkor juthat, ha az eltérés indokait a bizonyítékok okszerű, ellenőrizhető és a törvényi tényállási elemekhez kapcsolódó értékelésével megfelelően alátámasztja.

[56] Amennyiben a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozata és a perben kirendelt szakértő véleménye egymással ellentétes következtetésre jut, a bíróság köteles az ellentmondást feloldani. E körben nem elegendő annak rögzítése, hogy a szakértői vélemény más szakmai álláspontra helyezkedik, hanem azt is indokolni kell, hogy az eltérő szakmai következtetés a törvényi tényállási elemek szempontjából miért tekinthető megalapozottabbnak.

[57] A Kúria hangsúlyozza, hogy a szakértői vélemény nem vezethet a törvényi tényállás tartalmának átértelmezéséhez. A szakértő feladata a szakkérdés megválaszolása, míg annak eldöntése, hogy a megállapított tények a jogszabályi feltételeknek megfelelnek-e, a bíróság feladata. A szakértői vélemény ezért önmagában nem alapozhatja meg azt a következtetést, hogy a kérelmezett név a magyar családnevek rendszerében szerepel, amennyiben a szakvélemény tényleges családnévi használatot igazoló adatot nem tartalmaz.

[58] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozata a névváltoztatási ügyekben sajátos, törvény által nevesített szakmai bizonyítási eszköz, amelytől a bíróság eltérhet, azonban az eltérés kizárólag a törvényi tényállási elemekre irányuló, kellően megalapozott és okszerű bizonyításértékelés alapján lehet jogszerű.

[59] Az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjának alkalmazása során a bizonyítás tárgya nem általában a kérelmezett név nyelvi elfogadhatósága vagy elméleti beilleszthetősége, hanem annak vizsgálata, hogy fennáll-e bármely, a jogszabályban meghatározott kizáró ok. A perben beszerzett szakértői vélemény a kérelmezett név fonetikai, alaktani, jelentéstani és művelődéstörténeti jellemzőit elemezte, és ezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a név a magyar családnevek rendszerébe beilleszthető. A szakvélemény ugyanakkor döntően annak vizsgálatára irányult, hogy a kérelmezett név hangzásában és szerkezetében idegennek minősül-e a magyar névrendszerben. A szakértő e körben történeti személynévi előfordulásokra, irodalmi álnevekre, utónévi használatra, valamint külföldi névviselőkre hivatkozott.

[60] A szakértői vélemény ugyanakkor nem tartalmazott olyan adatot, amely alapján megállapítható lett volna, hogy a kérelmezett név a magyar családnevek rendszerében ténylegesen szerepel, illetve az sem, hogy a „kis számban előforduló” törvényi kizáró ok nem áll fenn. A szakvélemény elsősorban nyelvtörténeti analógiákat és elméleti névtani következtetéseket tartalmazott, amelyek önmagukban nem voltak alkalmasak a törvényi tényállás körébe tartozó kérdések tisztázására.

[61] A szakértő által hivatkozott adatok – így különösen egy XVI. századi budai pasa személynevének említése, irodalmi álnévhasználat, utónévi elfogadottság, illetve külföldi névviselek léte – nem igazolták, hogy a kérelmezett név a magyar családnévanyag tényleges részét képezi. Az a körülmény, hogy egy név utónévként anyakönyvezhető, illetőleg nyelvészeti szempontból nem idegen a magyar nyelvrendszertől, önmagában nem alapozza meg annak megállapítását, hogy az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró okok nem állnak fenn.

[62] Ezzel szemben a közigazgatási eljárásban beszerzett nyelvtudományi nyilatkozat kifejezetten arra a kérdésre irányult, hogy a kérelmezett név a mai vagy történeti magyar családnévanyagban fellelhető-e. Az elsőfokú bíróság ugyan eltért e nyilatkozat következtetésétől, azonban eltérésének indokait nem annak vizsgálatára alapította, hogy a kérelmezett név a magyar családnevek rendszerében szerepel-e, illetve fennáll-e az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott valamely kizáró ok.

[63] A Kúria hangsúlyozza, hogy amennyiben a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozata és a kirendelt szakértő véleménye egymással ellentétes következtetésre jut, a bíróságnak az ellentmondást a törvényi tényállás keretei között kell feloldania. Nem elegendő annak rögzítése, hogy a kérelmezett név nyelvészeti szempontból nem idegen a magyar névrendszertől, hanem azt is indokolni kell, hogy a szakvéleményben szereplő adatok miként alkalmasak a törvényi kizáró okok hiányának alátámasztására.

[64] Az elsőfokú bíróság e kötelezettségének nem tett eleget. A szakértői véleményből olyan jogkövetkeztetést vont le, amelyre annak tartalma nem adott kellő ténybeli alapot. A bíróság abból, hogy a kérelmezett név hangzásában és szerkezetében nem tekinthető idegennek a magyar névrendszerben, arra következtetett, hogy az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt kizáró okok nem állnak fenn. A szakértői vélemény azonban e következtetés levonására nem adott kellő ténybeli alapot.

[65] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság egyrészt tévesen értelmezte az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró okokat, másrészt a szakértői véleményből olyan következtetést vont le, amely a szakvélemény tartalmából okszerűen nem következett, ezért a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[66] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott kizáró okok fennállását a rendelkezésre álló bizonyítékok ismételt, egymással összevetett és okszerű értékelésével kell vizsgálnia. Ennek során figyelemmel kell lennie arra, hogy a perben beszerzett szakértői véleményben szereplő adatok és következtetések önmagukban nem támasztották alá a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont nyilatkozatától való eltérést.

A döntés elvi tartalma

[67] Az At. 49. § (4) bekezdés a) pontjának alkalmazása során a bizonyításnak arra kell irányulnia, hogy a kérelmezett névvel összefüggésben fennáll-e a törvényben meghatározott valamely kizáró ok; a bíróság pedig a szakértői véleményből nem vonhat le olyan jogkövetkeztetést, amely túlterjeszkedik a szakvélemény által ténylegesen igazolt nyelvészeti és névtani megállapításokon.

Záró rész

[68] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése értelmében alkalmazandó 107. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[69] Az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében perköltség iránti igényt nem terjesztett elő. A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében perköltséget igényelt, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással költségjegyzéket is csatolt, ügyvédi megbízási szerződést a felülvizsgálati eljárásra vonatkozóan azonban nem nyújtott be, ezért perköltsége megállapítására nem volt lehetőség. A II. rendű alperes perköltség iránti igényt nem terjesztett elő. Mindezek alapján a Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 110. § (3) bekezdése alapján nem rendelkezett a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megállapításáról.

[70] A végzés elleni további felülvizsgálatot a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2026. május 7.

dr. Márton Gizella s.k.

dr. Demjén Péter s.k.

dr. Darák Péter s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

Ságiné dr. Márkus Anett s.k.

dr. Stefancsik Márta s.k.

bíró

bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő